

"Du kan gå nu."

En kvalitativ textanalys av
Jonas Hassen Khemiris öppna brev
till justitieministern
Beatrice Ask

Lunds Universitet
Institutioner för kommunikation och medier
Medie- och kommunikationsvetenskap
MKV22:4 Höstterminen 2015

Författare: Amanda Johnsson & Linda Karlsson
Handledare: Per Möller
Examinator: Sophie Elsässer

Abstract

Syftet med denna uppsats är att studera Jonas Hassen Khemiris öppna brev till Beatrice Ask som publicerades i Dagens Nyheter, Kultur och Nöje, 13 mars 2013. Det öppna brevet var ytterligare ett inlägg i den då pågående debatten kring REVA-projektet och delades rekordmånga gånger på sociala medier. För att få en ökad förståelse av hur det öppna brevet fungerade som en framgångsrik opinionsbildande strategi har vi i denna uppsats gjort en genreanalys av brevet. Analysen består av tre delar: första undersöks hur de innehållsliga och stilistiska dragen i texten samverkar med situationen och inbjuder till olika genretolkningar, sedan läggs fokus på tilltalet och slutligen ser vi närmare på hur distinktionen mellan privat och offentligt syns i texten. Analysen åskådliggör den genreblandning som finns i det öppna brevet och hur den blandningen har verkat som strategi. Slutsatsen är att blandningen mellan olika genrer samt textens placering på kultursidorna gör det enkelt för läsaren att engagera sig i och runt texten. Khemiri kan genom genreblandningen använda en kreativ berättande form för att förmedla sitt budskap. Vidare är det främst Ask som kritiserats och tilltalas direkt i texten vilket exkluderar den större massan från att känna skuld i frågan om den strukturella rasismen. Fokus läggs slutligen på det känslomässiga och texten kan därmed ses som ett bidrag till en mer emotionell offentlig sfär. Att blanda genrer på ett genomtänkt sätt kan alltså i Khemiris fall ses som en lyckad opinionsbildande strategi med målet att väcka uppmärksamhet hos den breda massan, vilket vi i denna uppsats har studerat.

Nyckelord: *genreanalys, Jonas Hassen Khemiri, Bästa Beatrice Ask, öppet brev, emotionell politisk sfär.*

Titel: En kvalitativ textanalys av Jonas Hassen Khemiris öppna brev till justitieministern Beatrice Ask

Författare: Amanda Johnsson och Linda Karlsson, författad vid Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet, höstterminen 2015.

Innehåll

1	Inledning och bakgrund	1
1.1	Tidigare forskning	2
1.2	Problemformulering och frågeställningar	2
2	Metod	3
2.1	Tillvägagångssätt	3
2.2	Kritisk reflektion.....	4
3	Teori	5
3.1	Genreteori	5
3.2	Mode of address och mode of engagement	7
3.3	Privat och offentligt	7
3.3.1	Interpersonell kommunikation och masskommunikation.....	8
3.3.2	Den emotionella offentliga sfären.....	8
4	Analys.....	8
4.1	Innehåll, stil och situation.....	9
4.1.1	Plattform och problemformulering	9
4.1.2	Gestaltning	11
4.1.3	Kronologiskt berättande och detaljrikedom.....	12
4.1.4	Subjektiv sanning.....	13
4.2	Tilltal.....	14
4.2.1	Direkt tilltal mot Beatrice Ask.....	14
4.2.2	Tilltal mot andra läsare	16
4.3	Privat och offentligt	16
4.3.1	Den emotionella offentliga sfären.....	17
5	Slutsats och reflektion	18
5.1	Innehåll, stil och situation.....	19
5.2	Tilltal.....	20
5.3	Opinionsbildande funktion	22
5.3.1	Yttre bidragande faktorer	22
5.3.2	Nytt journalistiskt klimat	22
5.4	Sammanfattning.....	24
5.5	Framtida forskning.....	25
6	Källhänvisning
7	Bilagor.....
7.1	Textens placering i tidningen.....
7.2	Texten: Bästa Beatrice Ask

1 Inledning och bakgrund

I ett klimat där utbudet av medier blir större och större men vårt medieanvändande är oförändrat blir det allt svårare att slå igenom och fånga allmänhetens uppmärksamhet (Tyllström 2010:176f). År 2013 när REVA-projektet, Rättssäkert och Effektivt Verkställighetsarbete, var i full gång lyckades dock Jonas Hassen Khemiri att på kort tid få stort genomslag i både traditionella och sociala medier med sitt öppna brev till dåvarande justitieminister Beatrice Ask (Rosén 2013). I brevet kritiserar Khemiri REVA-projektet som var ett samarbete mellan Polisen, Migrationsverket och Kriminalvården i jakten på att hitta papperslösa personer. Khemiri föreslår i sitt öppna brev att han och Ask ska byta skinn för en dag i syfte att få justitieministern att förstå hur det är att bli stoppad av polisen i Stockholms tunnelbanor på grund av sitt utseende¹. Att brevet nådde framgång råder inget tvivel om, artikeln har delats 155 832 gånger på Facebook och är DN:s mest delade artikel genom tiderna fram till sommaren 2014 (Dagens Nyheter 2015).²

Jonas Hassen Khemiri är en prisbelönt svensk författare som fick sitt genombrott med boken *Ett öga rött* (2003). Sedan dess har han skrivit ytterligare böcker och pjäser, ofta om ämnen som språk och makt, där flertalet blivit publicerade internationellt. Brevet vi i denna uppsats studerat har även det blivit internationellt uppmärksammat och bland annat publicerats i New York Times (Khemiri 2015).

Khemiris brev består till stora delar av en berättelse där Khemiri tar oss med på en resa genom sin uppväxt som kantas av strukturell rasism manifesterat både i händelser som han och hans vänner erfarit och i populärkulturen. Efter denna berättelse övergår Khemiri till att diskutera vem som bär skulden i frågan och om det finns någon lösning på problemet.

Det vi ämnar undersöka i denna uppsats är på vilket sätt Khemiri som författare närmar sig det journalistiska fältet genom att skriva en skönlitterär text som sedan publicerades i DN. Vi vill undersöka hur de autobiografiska och emotionella medlen som Khemiri använder bidrar

¹ Alla referenser eller citat hänvisar till Khemiris öppna brev *Bästa Beatrice Ask* (2013) om inte annat anges. För brevet, se bilaga.

² Vi vill påpeka att REVA av många, inte minst olika medier, är ett missuppfattat projekt och så även i Khemiris fall. REVA var främst en administrativ metod och hörde inte ihop med de kontroller som utfördes i Stockholm tunnelbana (Funke 2014). I vår uppsats kommer vi att bortse från det missförståndet och analysera texten utifrån den uppfattning som Khemiri visar i texten.

till textens framgång och uppmärksamhet. Mer specifikt vill vi studera de innehållsliga och stilistiska dragen i förhållande till situationen och hur de tillsammans bidrar till att skapa det öppna brevet som genre och blir en lyckad opinionsbildande strategi. Vi vill även undersöka hur tilltalet spelar roll då texten är direkt riktad mot Ask men samtidigt har en större publik.

1.1 Tidigare forskning

Daniel Künzler, och Uta Reuster-Jahn har forskat kring politiska budskap som förmedlas via afrikanska rappmusiker, musikaliska öppna brev (Künzler & Reuster-Jahn 2012:89). Vi har båda studerat politiska budskap som förmedlas via kreativa element och använt oss av en textnära metod. En sak som dock skiljer studierna åt är kontexten. Künzler och Reuster-Jahn menar att afrikanska musiker utsätts för en risk att bli förföljda när de förmedlar ett politiskt budskap genom sin musik (Künzler & Reuster-Jahn 2012:89f). Sverige som har ett annorlunda politisk klimat och medielandskap har därmed en annan kontext. Vi ämnade därför med vår undersökning komplettera Künzler och Reuster-Jahn genom att studera ett liknande fenomen från en annan vinkel i en annan kulturell kontext.

Melika Hadavi, Behrooz Marzban och Mostafa Morady Moghaddam (2015) har gjort en genreanalys med syfte att klassificera och kategorisera 60 brev i olika genrer för att sedan försöka förstå hur olika komponenter i texter skapar förståelse och identifikation. Vi ställde oss kritiska mot denna text och framförallt valet att klassificera och kategorisera. Vi kommer inte direkt argumentera emot deras undersökning i vår uppsats, men indirekt genom val av ett annat tillvägagångssätt.

1.2 Problemformulering och frågeställningar

Med denna uppsats ämnade vi göra en genreanalys av Jonas Hassen Khemiris öppna brev *Bästa Beatrice Ask*. Syftet var att förstå hur blandningen av olika genrer kommer till uttryck i det öppna brevet och hur brevet fungerar opinionsbildande. För att uppnå detta syfte använde vi oss av följande frågeställningar.

- Hur samverkar olika innehållsliga och stilistiska drag i texten med situationen för att inbjuda till olika genretolkningar?
- Vilken betydelse får blandning av genrer för textens tilltal?
- Vilken betydelse får genreblandningen för textens opinionsbildande funktion?

2 Metod

Vi har i vår uppsats valt att använda oss av en kvalitativ textanalys med syftet att undersöka genreblandningen i Khemiris öppna brev. I följande avsnitt kommer tillvägagångssätt förklaras och en kritisk reflektion kring urval, metodval samt andra potentiella problem med undersökning föras.

2.1 Tillvägagångssätt

En svårighet med valet av kvalitativ metod är bristen på modeller för upplägg, att tillvägagångssättet bygger på att pröva sig fram och se vad resultatet ger (Ledin & Moberg 2010:160). Trots det och trots att den subjektiva dimensionen blir mer närvarande i kvalitativa textanalyser försvinner inte behovet av god observation, systematik och förmedling (Østbye et al 2003:79).

Inledningsvis utgick vi från frågor som Ekström och Larsson (2010:160ff) konstruerat som stöd i att kunna bryta ner texter i enskildheter. Dessa frågor använde vi för att få en heltäckande bild av det öppna brevet. Efter det applicerade vi våra analytiska begrepp och ställde samman de resultat vi fått fram efter första genomläsningen av Khemiris öppna brev. För att sedan kunna fördjupa oss ytterligare i texten utvecklade vi frågeställningar som bidrog till att skapa förståelse för underliggande strukturer.

Under arbetsprocessen har vi förhållit oss kritiska till att dra slutsatser om hur det öppna brevet kan ha tolkats av publiken då vi enbart analyserat texten. För att komplettera vår analys hade en receptionsanalys kunnat vara bra för att stärka undersökningen och möjliggöra fler slutsatser, vilket hade inneburit genomförande av individuella eller fokusgruppsintervjuer för att undersöka hur människor uppfattar texten (Eriksson & Östman 2010:305f). Här såg vi dock ett stort problem med tidsaspekten. Vi valde därför att endast använda textanalysen som metod och fick därmed vara försiktiga kring vad vi uttalade oss om i förhållande till tolkningen. Det vi dock fortfarande åstadkommit med vår undersökning är en kartläggning och förklaring av brevets uppbyggnad och hur genreblandningen kommit till uttryck för brevet. Vi har därmed skapat förståelse för texten i sig vilket den kvalitativa textanalysen lämpat sig bra för.

2.2 Kritisk reflektion

När vi stod inför valet av metod hade vi initialt två huvudsakliga möjligheter utifrån den typen av analys vi ville göra: en kvantitativ innehållsanalys av ett större antal öppna brev eller en kvalitativ textanalys på Jonas Hassen Khemiris brev. Vi valde att göra en kvalitativ textanalys då denna typ av metod passade bäst in på hur vi ville angripa texten och det vi ämnade undersöka.

Eftersom vi bland annat var intresserade av att förklara hur Khemiri skrivit på ett berättande, personligt och känslomässigt sätt hade en kvantitativ undersökning där vi kodat ord efter dessa kategorier kunnat vara intressant. Enligt Østbye et al (2003:22) handlar kvantitativa undersökningar just om att försöka förklara saker medan kvalitativa undersökningar snarare försöker skapa förståelse. Vid kvantitativa innehållsanalyser finns dock en risk att det som förklaras endast är det manifesta innehållet och att det är svårt att fånga upp den större kontexten och väva in den i analysen (Nilsson 2010:121ff). Eftersom vi ville förstå hur kontext och situation påverkar textens uppbyggnad valde vi att använda oss av en kvalitativ textanalys, då denna metod ämnas vara bäst för just tolkning (Ekström & Larsson 2010:19).

En annan förklaring till vårt val av metod hittar vi i den teoretiska tradition vi valde att förhålla oss till. Som vi nämnt tidigare var vi intresserade av att försöka förstå hur innehållsliga och stilistiska drag samverkar med situationen för att sedan kunna synliggöra hur det öppna brevet som genre blir en lyckad opinionsbildande strategi i Khemiris fall. Att därför välja en metod som lyfte fram tolkning var för oss viktigt.

Eftersom vi ämnade undersöka ett specifikt brev var urvalet enkelt då vi enbart analyserade det brevet. Svårigheten men framförallt ett av de viktigaste momenten var dock att kontextualisera brevet, här såg vi en utmaning. Det kan vara svårt att ge en rättvisande bild av hur stämningen och situationen var för två år sedan när artikeln publicerades och under en lång tid diskuterades. Med hjälp av andra artiklar som publicerades under samma tidpunkt hade vi som mål att kunna kontextualisera och på ett någorlunda riktigt sätt få fram en bild av den dåvarande situationen.

Ännu en utmaning under arbetets gång var vår kulturella förståelse och den påverkan vår subjektiva tolkning fått i analysarbetet. Vi har varken Khemiri eller Asks bakgrund eller position och kan därför inte ha en direkt förståelse för hur det är att vara inom en likartad

kontext. När Ehn och Löfgren (2012:52f) beskriver några av utmaningarna med observationsstudier poängterar de vikten av att vara medveten om observatörernas förförståelse och tidigare upplevelse, det vill säga hur personliga erfarenheter och åsikter kan spela in i resultatet. Även om vi här inte har använt observationer som metod tror vi att just den kulturella förförståelsen är viktig att ta hänsyn till även i det analytiska arbetet. Då vi inte har värderat eller tolkat de konkreta upplevelser Khemiri beskriver i brevet, utan det sättet han skrev det på och vilken genre han använde sig av blir vår kulturella förståelse av mindre vikt men fortfarande något vi medvetet förhållit oss till under processens gång.

En risk med den metod vi valde var att resultatet endast skulle bli en taxonomi, att vi endast ”klistrat på” begreppen på olika delar av texten och hamnar i klassificering. När vi endast valde ett studieobjekt som material blev denna risk viktigare att förhålla sig till då målet inte var att förklara utan att förstå. För att undvika denna fara har begreppet intern dynamik blivit viktigt. Detta innebär att när vi talar om olika genredrag så är inte slutmålet att säga vilken genre ett drag tillhör utan att förstå hur användandet av det draget spelar en roll i att uppnå textens mål kopplat till den situation texten är skriven i (Campbell & Jamieson 1978:21).

Detta blev även viktigt för möjligheten att generalisera resultaten vilket all typ av vetenskaplig undersökning har som mål att göra (Østbye et al 2003:235). Vid val av kvalitativ metod kan inte generalisering göras med ett representativt urval som grund. Genom att istället utgå från den teoretiska basen och dra slutsatser utifrån hur väl de teoretiska perspektiven kan förklara fenomenet kan generalisering göras även med ett litet urval (Ekström & Larsson 2010:18). Förmågan att pendla mellan ett textnära perspektiv och ett större teoretiskt perspektiv blir därför viktigt. Något även Ehn och Löfgren (2012:47) lyfter fram.

3 Teori

I följande teoriavsnitt förklaras först genreteorin i allmänhet, sedan fokuserar vi på begreppen modes of address och modes of engagement och avslutar med distinktionen mellan privat och offentligt.

3.1 Genreteori

Genre är ett stort begrepp som använts inom ett antal olika discipliner och diskuterats flitigt genom åren (Ledin 2001:4). Historiskt sett (och även idag) har det använts för att klassificera

och definiera olika texter vilket blivit en grund för kritik mot genreteorin och även en källa till frustration. Kritik mot att klassifikation inte fyller en funktion utan snarare blir taxonomisk och frustration över att genrer förändras och utvecklas med tidens gång och att en beskrivning av en genre därför inte håller över tid utan ständigt måste uppdateras (Fowler 1997:254f).

Fowler menar att det dock är fel sätt att se på genrer, att funktionen i genrer ligger i identifikation och kommunikation snarare än klassifikation (Fowler 1997:255). Det viktiga är i sig inte att etablera eller försöka genrebestämma texter som sådant utan snarare att försöka förstå vilken betydelse genreförståelsen och genrekompetensen haft, både i utformandet av texten och i tolkningen av den (Fowler 1997:260). Det är med detta sätt att tolka genrebegreppet vi såg det som ett värdefullt perspektiv att lägga på Khemiris text. Som ett sätt att förstå vilken betydelse blandningen av olika genrer har för hur vi tolkar Khemiris text. Inte som ett sätt att bestämma om det är ett brev, en nyhetsartikel eller en debattartikel.

För att kunna göra en genreanalys är det viktigt att förstå vad som utgör en genre, vilka element i en text som fungerar som genremarkörer. Här finns många åsikter från olika forskare (Benoit 2009:79). Vi valde med utgångspunkt i Fowlers text att ansluta oss till en tradition som har ett funktionellt perspektiv på genrer, det vill säga ett perspektiv där just identifikation och kommunikation snarare än klassifikation står i centrum. Till denna tradition hör bland andra Karlyn K. Campbell, Kathleen H. Jamieson och Carolyn R. Miller.

Campbell och Jamieson menar att genrer består av en uppsättning innehållsliga och stilistiska element som svarar till situationella villkor. Alltså att vad en text består av och hur den är skriven beror på och har betydelse för den omgivande kontexten och situationen. Det är alltså innehållet, stilen och situationen som är det viktiga att studera (Campbell & Jamieson 1978:19). Dessa element i sig är dock inte grund för en genre utan det är den interna dynamiken, hur de olika elementen förhåller sig till varandra, som är det intressanta (Campbell & Jamieson 1978:21).

Vidare menar Miller att tillämpning av genrebegreppet kan bidra med är en förståelse av vilken handling en text utför, hur den i förhållande till situationen försöker nå ett mål (Miller 1984:163). Just synen på en text som en aktiv handling och möjligheten att närstudera de val en författare har gjort är något Ledin och Moberg lyfter fram för att motivera valet av

kvalitativ textanalys som metod (Ledin & Moberg 2010:153). Campbell och Jamieson fokuserar även de på hur en text försöker nå ett mål. Den interna dynamik de talar om är målinriktad det är hur de olika elementen arbetar tillsammans för att uppnå ett mål som är det intressanta (Campbell & Jamieson 1978:19).

En första del i den analys vi gjort av texten grundas därför i att försöka identifiera olika innehållsliga och stilistiska drag i texten och se hur de relaterar till situationen för att nå textens mål. Detta för att visa hur drag från brevet som genre men även drag från andra genrer används för att bygga brevet mening.

3.2 Mode of address och mode of engagement

Vi valde att använda oss av två begrepp som relaterar till genre, modes of address och modes of engagement. Hur en bestämd genre har ett visst kommunikativt tilltal som i sin tur avgör hur publiken tolkar och tar till sig texter. Modes of address är begreppet som handlar om tilltal. Sändaren gör utifrån tidigare texter inom samma genre kommunikativa val i hur publiken adresseras (Hill 2007:4). Dessa val påverkar sedan hur publiken uppfattar texten. Baserat på bland annat tilltalsstilen placerar vi texter i olika fack, olika genrer, och tolkar sedan texten utifrån denna information. Vi engagerar oss och tar till oss texter på olika sätt beroende på vilken genre vi anser att en text tillhör. Detta kallas modes of engagement. Modes of address, det kommunikativa tilltalet, är alltså sammankopplat med och påverkar vilket mode of engagement publiken har och därmed även hur texten tolkas (Hill 2007:90).

Detta sätt att som publik arbeta med genrer sker både medvetet och omedvetet (Hill 2007:84). Vi kan dels sitta och reflektera över vilken genre en text tillhör men lika vanligt är det att endast omedvetet tolka genre med grund i de genremarkörer vi uppfattar. När genrer blandas blir därför detta arbete ibland försvårat, vilket vissa uppfattar som frustrerande (Hill 2007:94). Det var denna blandning vi ville undersöka, hur olika genremarkörer och inte minst tilltalet, talar för olika genrer i Khemiris brev.

3.3 Privat och offentligt

Irina Chesnokova (2015) har studerat hur öppna brev används närmast som dagböcker på olika webbplatser. Det öppna brevet som genre menar Chesnokova sammanlänkar personlig kommunikation och masskommunikation, det privata och det offentliga. Det är något som vi fann intressant för vår undersökning. Likt denna undersökning ville vi undersöka

distinktionen mellan det privata (interpersonell kommunikation) och det offentliga (masskommunikation) i öppna brev och inspirerades av hennes sätt att göra begreppen privat och offentligt undersökningsbara.

3.3.1 Interpersonell kommunikation och masskommunikation

Interpersonell kommunikation är kommunikation mellan människor. Ofta i en privat eller intim kontext. Masskommunikation är istället ofta medierad, riktad mot en betydligt större grupp människor, inte sällan är det allmänheten som är den tänkta mottagaren. Det handlar dock inte om två helt distinkta kategorier utan de överlappar varandra och delar vissa element (Littlejohn 1996:18f).

3.3.2 Den emotionella offentliga sfären

Ytterligare ett sätt att prata om distinktionen mellan privat och offentligt inom medie- och kommunikationsvetenskap är att prata om olika sfärer. Då lyfts ofta Jürgen Habermas offentliga sfär fram, främst fokuserat på rationella diskussioner (Richards 2010:303). Barry Richards studerar istället den emotionella offentliga sfären, definierat som den känslomässiga delen av den politiska sfären. Hur vi reagerar på politiska beslut och hur politiker uttrycker känslor, vilket kan ses som ett komplement till Habermas offentliga sfär (Richards 2010:301).

På senare år har mer fokus inom samhällsvetenskapen legat på just den emotionella delen av samhället men trots det har detta inte helt letat sig över till journalistiken eller politiken (Richards 2010:303f). Richards menar att det här finns en avvägning att göra, att två saker är viktiga. Dels att låta känslor komma till uttryck och få ta plats på nyhetsplats men även att akta sig för mycket gå till attack mot politiker då detta gör dem defensiva och mindre känslomässiga offentligt (Richards 2010:310).

4 Analys

Analysen består av tre delar. Först undersöks hur de innehållsliga och stilistiska dragen i texten samverkar med situationen och inbjuder till olika genretolkningar, sedan läggs fokus på tilltalet i texten och slutligen ser vi närmare på hur distinktionen mellan privat och offentligt syns i texten.

4.1 Innehåll, stil och situation

Brevet inleds med rubriken ”Bästa Beatrice Ask” Dessa vänliga ord bjuder in både Ask och andra mottagare att läsa det öppna brevet som publicerades på DN Kultur & Nöje den 13 mars 2013. Strategin, att inleda texten vänligt, fungerade bra och Khemiris antirasistiska budskap blev mycket uppmärksammat både på sociala medier och i den fysiska världen. Brevet blev hyllat och läst av många människor och delat rekordmånga gånger (Rosén 2013).

Khemiri är en erfaren författare som använde sin professionalitet och sitt kreativa verktyg för att skriva ett öppet brev till Ask. När Khemiris text publicerades var REVA-projektet uppmärksammat i en pågående debatt. Brevet blev ytterligare ett inlägg, men skilde sig från tidigare texter som publicerats inom ämnet. Istället för att argumentera utifrån fakta använde sig Khemiri av berättelsens form och skönlitteraturens medel. Genom autentiska upplevelser vittnar Khemiri om vad han och hans vänner erfarit. Khemiri förstärker på så sätt både textens känslomässiga avtryck, genom sitt sinne för att använda språket, och textens trovärdighet genom sina personliga vittnesmål.

Att brevet var formulerat på ett okomplicerat sätt kan ha haft stor betydelse för mottagandet. När vi idag blir överrösta av information från olika medier kan en lättläst text vara ett enklare medel för att nå ut med ett allvarligt budskap än en mer teoretisk eller abstrakt text. Khemiris text riktar sig dels till en person, Ask, och innehåller dels berättelser som många människor kan relatera till och känna sympati för.

4.1.1 Plattform och problemformulering

Vid första anblick ser texten ut som en vanlig nyhetsartikel, men redan i rubriken talar texten för att den är något annat. Khemiri riktar sig direkt till en adressat, ”Bästa Beatrice Ask” men indirekt till massan då texten är offentligt tillgänglig. Å ena sidan kan den allmänna läsaren, som inte är identifierad på samma sätt som Ask, uppleva att den får ta del av något som den egentligen inte skulle få ta del av, något som anses vara privat. Men å andra sidan kan det också underlätta för läsaren att känna sig fri från skuld och texten blir lättare att förtära då någon annan är utpekad.

Trots att Khemiri har använt sig av brevgenren skiljer sig texten på flera sätt från ett traditionellt interpersonellt brev som riktar sig till en person. Dels är brevet ett öppet brev, vilket betyder att texten inte bara har en mottagare ute är tillgänglig för offentligheten. Brevet

inleds även med en ingress, vilket är en tydlig genremarkör för en traditionell tidningsartikel, och brevet är publicerat på kultursidorna, som främst är ett forum för idédebatt. Dock är brevet inte heller helt representativt för en debattartikel då texten inte argumenterar på ett traditionellt sätt. Genom att vara förlagd till kultursidorna, snarare än DN Debatt, blir dock kravet på att likna en debattartikel mindre vilket möjliggör för Khemiri att använda denna mer fria, kreativa, argumentationsform.

Blandningen mellan olika genrer, rent stilmässigt syns även på andra ställen och skapar till och med vissa problem i texten. Ett sådant exempel är hur problemformuleringen skiljer sig åt. I ingressen, som troligtvis är skriven av någon på DN snarare än Khemiri själv, står det: ”Igår svarade justitieministern Beatrice Ask på frågor i riksdagen om det hårt kritiserade projektet Reva, som syftar till att verkställa fler avvisningar av papperslösa i Sverige.” samt “Idag skriver författaren Jonas Hassen Khemiri om rasismens betydelse för den som i hela sitt liv har erfarit den in på bara huden.” I brödtexten, som är författad av Khemiri, står det däremot:

”Därför blev jag förvånad när du i torsdags fick frågan i P1 Morgon om du som justitieminister känner dig oroad över att personer (medborgare, skattebetalare, röstare) hävdar att de har blivit stoppade av polisen och frågade på pass enbart på grund av sitt (mörka, icke-blonda, svarthåriga) utseende.”

Dessa citat visar tydligt att upprinnelsen till problemet sker utifrån olika omständigheter. Ingressen är troligtvis skriven av någon på DN. Genom att lyfta fram utfrågningen av Ask från dagen innan kan Khemiris brev fylla en funktion i att kommentera en aktuell händelse. Brevet blir berättigat en plats då DN publicerar texten som en aktuell artikel. Khemiris text blir därför inte bara en kreativ text utan publiceras även som en nyhet. Khemiri däremot, som har skrivit problemformuleringen i brödtexten, utgår från att kritisera den strukturella rasismen i och Asks uttalande i ”P1 Morgon”, som ägde rum nästan en vecka tidigare. DN däremot ville aktualisera texten och lyfte fram ett senare uttalande av Ask istället, utfrågningen i Riksdagen, för att på så sätt rama in brevet som relevant. DN verkar alltså ha letat efter något att koppla brevet till medan Khemiri reagerat på uttalandet i P1 och efter det skrivit texten.

Khemiris uppmärksammade brev fyllde en funktion för DN. Dels för att tidningen fick uppmärksamhet och spridning men även för att DN framställdes som humanitär och aktuell

dagstidning då ett mycket relevant ämne debatterades på kultursidorna. DN som kanal fyllde även en stor betydelse för Khemiri då han som författare blev ännu mer omtyckt, omdiskuterad och publicerad. Båda parter, med hjälp av varandra, gjorde med andra ord både en social, kulturell och ekonomisk vinning.

4.1.2 Gestaltning

Ett utmärkande stilistiskt drag i texten är Khemiris sätt att gestalta det han vill säga inte bara i innehåll utan även i form. Ett exempel på det är det metaforiska i hans förslag till Ask: ”Jag skriver till dig med en enkel önskan, Beatrice Ask. Jag vill att vi byter skinn och erfarenheter. Kom igen. Vi bara gör det.” Khemiri fortsätter:

”I 24 timmar lånar vi varandras kroppar. Först går jag in i din kropp för att fatta känslan av hur det är att leva som kvinna i en patriarkal politikervärld. Sen lånar du mitt skinn för att förstå att när du kommer ut på gatan, ned i tunnelbanan, in i köpcentret och se polismännen står där, med Lagen på sin sida, med rätten att närma sig dig och be dig bevisa din oskuld så väcker det minnen till liv.”

Förslaget ”att byta skinn” blir här en metafor för hur omöjligt Khemiri ser på att lösa den situationen vi står inför idag, den strukturella rasismen. Det omöjliga som ges som förslag i texten möjliggör för läsaren att enklare acceptera texten och kunna ta till sig det faktiska budskapet. Detta grundar sig i att Khemiri genom att lägga fram problemet som olösligt inte kräver något av läsaren. Det enda han ber om är att få byta skinn med Ask, vilket är en omöjlighet. Lika omöjligt ser han på en lösning av problemet.

Denna typ av gestaltning, att visa det han säger i både innehåll och stil, syns även i textens avslutning. Khemiri sammanfattar där problemet som vi står inför idag och skriver om hur det aldrig tar slut, att det bara fortsätter och fortsätter. Den mening som handlar om detta är inte mindre än 182 ord lång och upptar nästan ett helt stycke. Här visar han återigen hur olösligt problemet är, både i innehåll och i stil.

” [...] du tycker precis som läsarna att det här har pågått för länge, det är bara en massa upprepningar, det kommer inte till någon poäng, och du har rätt, det kommer aldrig något slut, det finns ingen lösning, ingen nödutgång, allt bara upprepas, för strukturerna kommer inte att försvinna bara för att vi rösta bort Reva [...] ”.

Det märks att Khemiri har rötterna i skönlitteraturen och aktivt använder sig av olika stilistiska tekniker för att förmedla textens budskap. Genom att göra detta skapar Khemiri en bild av ett problem som bara kommer fortsätta och fortsätta, ett problem som inte går att lösa.

4.1.3 Kronologiskt berättande och detaljrikedom

Som en röd tråd genom hela brevet beskriver Khemiri olika händelser som han och människor i hans närhet har upplevt. Varje händelse som beskrivs innefattar ett och samma tema, den strukturella rasismen i Sverige. Orden "Att vara" inleder varje enskilt stycke i texten huvuddel. I kronologisk ordning beskriver Khemiri på ett detaljerat sätt olika autentiska erfarenheter, Khemiri skriver: "Att vara sju och börja skolan och få en introduktion till samhället av en pappa som redan då var livrädd för att hans utanförskap skulle gå i arv till sina barn. Han säger: 'När man ser ut som vi måste man alltid vara tusen gånger bättre än alla andra för att inte bli nekad.'"

Detta är bara ett av många exempel på den detaljrikedom som Khemiri använder sig av för att skapa brevets sanning. I andra delar av texten gör han detta genom att lyfta fram detaljer som vilken skiva han köpte eller vilken restaurang han kom ut från.

I ett samspel med de kronologiska händelserna som visualiseras i texten lyfts även andra faktorer fram som anses gynnsamma för den strukturella rasismen. Khemiri kritiserar bland annat populärkulturen: "Att vara åtta och kolla på actionfilmer där mörka män våldtar, svär gutturalt, slår sina kvinnor, kidnappar sina barn, manipulerar och ljuger och rånar och misshandlar. Att vara sexton, nitton, tjugo, trettiotvå och se samma pappfigurer återanvändas igen och igen." Khemiri fortsätter med att skriva "Att vara elva och läsa seriealbum där orientaler är mystiska, exotiska, vackert brunögda, sensuella (men samtidigt svekfulla)." Det är genom blandningen av Khemiris egna erfarenheter, vänners erfarenhet och inslag från samhällsliga strukturer (populärkulturen) som texten byggs upp. Genom att inleda varje stycke med "Att vara" hålls de olika delarna samman och Khemiri visar att allt detta är del av samma strukturella rasism.

Utöver de autentiska erfarenheter som beskrivs i texten dras paralleller med dagens Sverige till Tyskland under andra världskriget och Sydafrika under åttiotalet då rasismen blev allt starkare. Att associera dagens situation till historiska strukturer anser vi kan få läsaren att dra slutsatsen att det är samma verklighet som vi står inför idag. "Och nej, vi behöver inte gå så långt som till andavärldskrigs-Tyskland eller åttiotals-Sydafrika. Det räcker med vår

svenskanärhistoria, en rad slumpmässiga upplevelser som vår gemensamma kropp plötsligt minns.”

De kronologiska erfarenheterna som beskrivs utgör ett narrativ som är en tydlig genremarkör i skönlitteraturen. Då Khemiri använder dessa, sanna berättelser skapas sympati och närhet till honom och till andra som har blivit utsatta och utsätts för rasism. Återigen upplevs inte det öppna brevet endast som en nyhets- eller debattartikel utan något annat med ett djupare personligt budskap. Genreblandning blir möjlig tack vare att det öppna brevet ligger på kultursidorna, det ger Khemiri en möjlighet att använda den kreativa, berättande formen för att argumentera istället för att vara låst till hård fakta. Samtidigt blir DN Kultur en plattform där budskapet kan nå ut till många, en plattform han får tillgång till genom att ha blandat genrer. Han kan därifrån beröra oss läsare och ger oss chansen att få insikt i andra människors utsatthet och hur den strukturella rasismen tas i uttryck.

4.1.4 Subjektiv sanning

Det är på få platser som Khemiri på ett explicit sätt lämnar utrymme för läsaren själv att reflektera över budskapet. Ett exempel på när det sker är när han ställer frågan: ”När blir en personlig upplevelse en rasistisk struktur?” Det är genom underliggande uppmaningar i texten som läsaren tillåts att själv tänka över sin egen situation och Khemiri går från att skriva en kravlös text, en text som inte ställer krav på handling, till att uppmana läsaren att fundera över allvarliga och svåra problem. Här ser vi dubbelheten i texten, att den både är ett skönlitterärt verk och en politisk debattartikel, att den på många sätt är kravlös men samtidigt talar om ett allvarligt problem.

Att Khemiri har valt ut ”slumpmässiga upplevelser” är med sannolikhet fullt medvetna val. Texten framställs här mer som ett brev, där något ”slumpmässigt” ska berättas, än en ”välskrivna” nyhets- eller debattartikel. De urval av upplevelser som Khemiri beskriver underlättar för oss att se på verkligheten med mer filtrerad syn där rasismen skiner igenom.

” [...] och du har rätt, det kommer aldrig något slut, det finns ingen lösning, ingen nödutgång, allt bara upprepas, för strukturerna kommer inte att försvinna bara för att vi röstar bort Reva, Reva är en logisk förlängning av det konstanta lågintensiva förtrycket, Reva lever vidare i vår oförmåga att omformulera vår stelnade nationella självbild och i kväll i en krogkö nära dig sprider icke-vita personer systematiskt ut sig för att inte bli stoppade av dörrvakten och i morgon i din bostadskö använder de med utländska namn sina partners efternamn för att inte bli bortrensade [...] ”.

Khemiris personliga perspektiv presenterar verkligheten som en subjektiv sanning, men inga andra perspektiv ges utrymme för kritisk bedömning, vilket i sin tur verkar för att förstärka brevets budskap. Khemiris framställning av verkligheten blir den sanna.

4.2 Tilltal

Ytterligare en sak, vid sidan av innehåll, stil och situation, som påverkar vår förmåga att genrebestämma en text är tilltalet, även kallat modes of address, vem som tilltalas i texten och hur läsaren adresseras (Hill 2007:4). Tilltalet får sedan konsekvenser för vilka som känner sig inkluderade och hur texten verkar relationsskapande. Detta eftersom olika modes of address hör ihop med olika modes of engagement, alltså sätt på vilka människor interagerar med texten (Hill 2007:90). Khemiris brev utmärker sig på flera sätt i tilltalet vilket vi kommer visa nedan. Blandningen mellan att vara ett brev med en tydlig mottagare, Beatrice Ask, och att vara publicerat i DN med en betydligt större publik är vad som gör tilltalet intressant att studera.

4.2.1 Direkt tilltal mot Beatrice Ask

”Bästa Beatrice Ask” är sättet Khemiris text inleds på vilket är ett klassiskt sätt att inleda ett formellt brev. Det utmärkande i detta fall är att den inledande frasen även fungerar som rubrik för artikeln, som titel för det öppna brevet. Det blir med den rubriken tydligt från början att det är just justitieminister Beatrice Ask som tilltalas, som är den egentliga mottagaren av brevet, även om läsarna är flera. Inledningsvis tilltalar sedan Khemiri Ask direkt, han duar henne. Det är henne han vill byta skinn och dela sina perspektiv med. För de övriga läsarna minskar därmed kraven på att agera, de tilltalas som passiva observatörer.

Efter ett tag ändras dock detta tilltal. Khemiri säger inte längre jag och du utan använder istället vi som pronomen. ”De får syn på vår gemensamma kropp vid fullgubbsbänken nedanför Högalidskyrkan, de vrålar, vi springer, vi gömmer oss i en port, blodsmak i munnen, vårt gemensamma hjärta harbultar hela vägen hem.” Här är Ask integrerad i Khemiri och de delar perspektiv, läsaren är dock fortfarande exkluderad ur detta vi. Berättelsen bryts dock flera gånger av metakommentarer där Ask återigen tilltalas direkt.

Något som sticker ut med Khemiris sätt att tilltala Ask är att han nästan uteslutande använder både för- och efternamn. Endast ett undantag finns när han skriver om hur det känns att vara

förföljd av vakter i en skivbutik och ger Ask ett uppmanande: ”Gå normalt, Beatrice.”. Att tilltala med för- och efternamn är inte karaktäristiskt för brevet i sig. Den typen av interpersonell kommunikation är snarare ofta intim (Littlejohn 1996:18). Det finns istället ett antal andra möjliga förklaringar till detta val. Ett alternativ är att det är ett lånat drag från debattgenren. I offentliga debatter mellan politiker är det inte ovanligt att representanterna för olika partier, trots att de känner varandra väl, adresserar varandra med hela namnet. Detta tilltal skulle alltså kunna vara ett sätt att adressera politikern Beatrice Ask snarare än personen Beatrice Ask. Ytterligare ett alternativ är att det är ett lånat drag från utskällningen. Som ett sätt att med hård ton visa tillrätta någon som gjort fel. Genom att med jämna mellanrum i texten tilltala Ask direkt upprätthålls bilden av att detta är just ett brev till henne och att resterande läsare står utanför. Genom den formella adresseringen blir ansvarsfrågan tydligare där Ask, antingen genom sin roll som politiker eller genom en utskällning, får ansvaret.

Det hårda tilltalet syns även på andra sätt. Exempelvis i inledningen av texten när Khemiri presenterar sitt förslag på att byta skinn med Ask. Han skriver där: ”Du har ju aldrig varit främmande för lite skruvade idéer (jag minns fortfarande ditt omtvistade förslag om att alla sexköpare borde på ett gredelint kuvert hemskickat).” Vad Khemiri refererar till är Asks uppmärksammade och hårt kritiserade förslag sedan några år tidigare. Hon föreslog då vid ett seminarium att sexköpare skulle delges misstanke genom ett färgglatt brev för att dessa inte skulle kunna hålla det hemligt (TT 2010).

Att uppmärksamma och påminna om en persons snedsteg just när ett förslag som kräver mottagarens välvilja presenteras är inte en lyckad strategi. Khemiri kallar dessutom Asks tidigare förslag för en ”skruvad idé” vilket tyder på att även om han här lägger fram snedsteget som ett argument för att hon gjort liknande saker tidigare så tycker inte heller han att det var en bra idé.

Detta underbyggs även av den avslutande meningen i brevet. ”Du kan gå nu.” Här citerar Khemiri en polis som några år tidigare tagit in honom för en ID-kontroll och låtit honom sitta i en piketbil under tjugo minuter innan han, utan ursäkt eller förklaring, släpptes med just de orden ”Du kan gå nu.”, en historia han tidigare i brevet berättat för att exemplifiera vardagsrasismen. Där var meningen ett sätt för polisen att visa sin auktoritet och rätt till maktutövande, något Khemiri nu själv gör, riktat mot Ask.

Det hårda avslutet, ”Du kan gå nu.”, kan bindas tillbaka till politikertilltalet med för- och efternamn. Ask tilltalas i kapacitet av justitieminister, ansvaret läggs därför över på henne. Samtidigt visar Khemiri att hon som minister inte behöver ses som en självklar auktoritet, att hon har gjort misstag tidigare och att han lika väl som henne har rätt att säga vad som är rätt och fel.

4.2.2 Tilltal mot andra läsare

Den större gruppen läsare tilltalas aldrig direkt. Däremot omtalas de vid ett tillfälle då Khemiri skriver ”[...] och här får du nog, Beatrice Ask, du försöker lämna vår kropp, du tycker precis som läsarna att det här har pågått för länge [...]” och syftar då både på brevet och på de rasistiska strukturerna.

I slutet på brevet, när de personliga berättelserna avslutats, övergår Khemiri istället till en struktur byggd på ”och ni säger” ”och vi svarar”. Vilka ”vi” och ”ni” är definieras aldrig klart men ”vi” är inte längre Khemiri och Asks gemensamma kropp utan några andra. ”Vi” är de som ifrågasätter strukturer och att makt utövas över resurssvaga och utsatta och ”ni” är de som istället är praktiska och menar på att det är så det måste fungera. I slutstycket verkar dock ”vi” inkludera ännu fler. Khemiri skriver: ”Istället fokuserar vi på att lokalisera människor som har flytt hit på jakt efter den trygghet som vi är så stolta över att kunna erbjuda (vissa av) våra medborgare. Och jag säger ’vi’, för vi är en del av denna helhet, denna samhällskropp, detta vi.”

Här går Khemiri från en struktur där endast Ask inkluderas i tilltalet till att inkludera i princip alla som ser sig tillhöra det svenska samhället. Khemiris text blir på det sättet mycket inkluderande i tilltalet samtidigt som den är exkluderande. Läsarna är hela vägen fram till slutet helt frånvarande för att sedan inkluderas i ett brett och allomfattande ”vi”. Detta är ett exempel på hur Khemiri genom texten använder olika tilltal och svänger fram och tillbaka i vilka som inkluderas och bär skulden för problemet.

4.3 Privat och offentligt

För att vidare belysa det tvetydiga med det öppna brevet vill vi tala om skillnaden mellan privat och offentligt. I Chesnokovas artikel om öppna brev lyfter hon fram den skillnaden genom att studera interpersonell kommunikation och masskommunikation (Chesnokova 2015:15f). Som vi tidigare nämnt ger Khemiris öppna brev i stora delar av texten uttryck för

att främst handla om interpersonell kommunikation då tilltalet länge är exkluderande mot alla utom Ask. Samtidigt finns många tecken på masskommunikation, både i den faktiska texten och i omgärdande kontext. Slutet på texten innehåller ett tilltal som inkluderar fler och läsarna omnämns, Khemiri medvetandegör att det är just masskommunikation det handlar om. Dessutom visar brevets placering i en stor tidning och även utformningen med en ingress att det inte är ett vanligt brev, utan just ett öppet brev, vi har att göra med.

Trots det får vi som läsare bevittna något personligt och privat. Även om många saker visar att detta är ett offentligt brev, menat att läsas av många, är det fortfarande en konversation mellan två huvudpersoner vi får ta del av. Vi får chansen att betrakta en konversation som påminner om interpersonell kommunikation, där Asks sida lyfts fram i citat och referat till tidigare uttalanden och där Khemiri tilltalar henne direkt.

Men det finns även en annan sida av det privata som får utrymme i brevet. Nämligen de personliga berättelserna som är kärnan och det vägledande i Khemiris öppna brev. Även när han lyfter fram övergripande strukturer och uttryck för rasism som inte direkt är knutna till eller påverkar honom lägger han en personlig vinkel på det. ”Att vara elva och läsa seriealbum där orientaler är mystiskt exotiska, vackert brunögda, sensuella (men samtidigt svekfulla).” Han inleder meningen med ”Att vara elva och läsa seriealbum” vilket gör att vi förstår att det är han själv han pratar om, även om problemet är större och rör även andra.

4.3.1 Den emotionella offentliga sfären

Användningen av personliga berättelser kan även ses som ett sätt att tillfredsställa den ibland bortglömda emotionella offentliga sfären. Det vill säga hur vi reagerar känslomässigt på politiska beslut och hur politiker visar känslor (Richards 2010:301).

Den emotionella offentliga sfären kommer till uttryck på flera sätt i Khemiris text och texten fyller i sig funktioner för den emotionella offentliga sfären. Till att börja med syns det tydligt i hans text att han själv efterlyser ett större fokus på det känslomässiga. Det som för Khemiri ledde fram till att han skrev brevet var ett uttalande Ask gjorde i P1 Morgon. Han citerar henne:

”Upplevelsen av varför någon har frågat mig kan ju vara väldigt personlig. Det finns tidigare dömda som uppfattar att de alltid är ifrågasatta, fast det syns ju inte på någon att man har

begått ett brott. [...] För att göra en bedömning av om polisen arbetar enligt lagar och regler så måste man ha helhetsperspektivet.”

Han argumenterar sedan för att aggregerade personliga upplevelser och erfarenheter blir till en struktur som vi måste ta ansvar för. Han menar alltså att de personliga känslomässiga konsekvenserna av politiska beslut, som införandet av REVA, inte går att bortse från utan måste tas i beaktning i bedömningen av om beslutet är bra eller dåligt. Detta kan tolkas som en efterlysning från Khemiris håll på en mer emotionell offentlig sfär.

Hans text som på många sätt är känslösam bidrar i sig även till en sådan utveckling. Han delar med sig av upplevelser, både sina egna och andras, av att bli utpekad och de emotionella konsekvenserna. Han beskriver ingående hur nervös hans pappa är när han går genom tullen, hur rädd han själv var när han sprang från skinheads och hur han efter ett tag började ifrågasätta sin egen oskyldighet efter att ständigt blivit ifrågasatt av andra. ”Men den andra rösten säger: Tänk om det var vårt fel. Vi snackade nog för högt. Vi hade luvtröjor och sneakers på oss. Vi hade för stora jeans med misstänkt många fickor.” Genom att göra detta visar han dels på vilka känslor som finns i det offentliga men han väcker också själv känslor genom texten som i sin tur leder till fler nyheter där känslor får ta plats.

Vidare hjälper Khemiri även andra att få se och känna de känslomässiga konsekvenserna av olika politiska beslut genom sin text. Han erbjuder människor som inte själva fått utstå rasismens konsekvenser en berättelse av hur det kan vara. ”Vi gjorde misstaget att ha en brottsbenägen hårfärg. Vi kunde ha valt mindre melanin i våra hudar. Vi råkade ha efternamn som påminde det här lilla landet om att det är en del av en större värld.” Genom att ha skrivit den berättelsen och gjort det på ett lättillgängligt sätt får många människor insyn i hur det kan vara och den emotionella offentliga sfären får ta ännu mer plats.

5 Slutsats och reflektion

För att avsluta och sammanfatta denna uppsats kommer vi nu gå in i slutsats- och reflektionsdelen. Denna del är disponerad efter våra inledande frågeställningar och vi kommer således börja med att diskutera innehåll, stil och situation, sedan gå över till tilltal och avsluta med att fokusera på textens opinionsbildande funktion. Efter det följer en kort sammanfattning samt förslag till framtida forskning.

5.1 Innehåll, stil och situation

Med ett funktionellt perspektiv på genrer, vilket vi har valt att använda oss av i denna uppsats, är det intressanta hur de olika elementen i en text samverkar för att uppnå ett mål. Närmare bestämt hur de innehållsliga dragen samverkar med de stilistiska för att möta situationen som texten befinner sig i. Det är detta som kallas den interna dynamiken (Campbell och Jamieson 1978:19ff).

Efter att ha analyserat Khemiris brev anser vi att den interna dynamiken och hur olika element i texten samverkar blir extra tydligt i hur Khemiri adresserar ett svårt och komplext problem på ett sätt som är lättillgängligt och enkelt att acceptera av många. Vi menar att det är just i att texten inte uppmanar till handling som genreblandningen spelat störst roll för att göra det öppna brevet så framgångsrikt.

Innehållsligt ligger fokus i brevet på en personlig berättelse där Khemiri lyfter fram autentiska erfarenheter för att måla upp en bild och på så sätt debattera för förändring. Detta innehåll möjliggörs genom att han använder just brevet som genre då det, till skillnad från exempelvis debattartikeln, öppnar upp för en mer personlig argumentation. Men det är även en samverkan med situationen och den direkta kontexten, att det öppna brevet ligger på DN Kultur och Nöje istället för exempelvis DN Debatt där ett annat innehåll och en annan argumentationsstil hade varit troligare. Som läsare uppmanas vi här främst att ta del av berättelsen och känna empati för de som har det värre, inte att aktivt agera för förändringen. Berättelsen gör det enkelt för läsare att engagera sig känslomässigt, utan att på andra sätt behöva handla.

Att texten inte ställer krav syns även i stilen, inte minst i Khemiris användande av metaforer och gestaltning. Genom att föreslå att han och Ask ska byta skinn målar han upp en omöjlig lösning på problemet med strukturell rasism, en lösning som dels inte går att genomföra och dels inte skulle ta bort problemet. Det blir alltså inte möjligt att ställa sig bakom lösningen. Istället blir det problemet och Khemiris subjektiva berättelser som går att ställa sig bakom. Khemiris text ställer därmed minimala krav på läsaren både genom innehåll och genom stil. Läsaren uppmanas inte agera eller ta ställning och alternativet som presenteras är konstnärligt och metaforiskt. Ingen direkt lösning finns. Återigen ser vi hur Khemiris konstnärliga bakgrund spelar in. Ett situationellt villkor som Khemiri utnyttjar till max för att skapa

engagemang kring texten vilket även här möjliggörs av placeringen av brevet och valet av det öppna brevet som genre.

Den kravlöshet som vi menar finns i brevet, alltså att texten inte uppmanar till handling, beror även på bristen på hur-information. Gunilla Jarlbro skriver att för att ett intresse ska väckas eller en inställning till en fråga ska förändras krävs det att budskapet bidrar till att stödja en beteendeförändring. Budskapet bör därför innehålla tydlig hur-information för att en beteendeförändring ska kunna skapas (Jarlbro 2010: 88f). Om Khemiri varit ute efter att uppnå en beteendeförändring hos läsarna hade information om hur de borde agera varit avgörande. Bristen på detta får oss istället att tro att något annat var målet, att målet var att sprida sin världsbild och skapa känslomässigt engagemang.

En strategi som ligger helt rätt i tiden om uppmärksamhet och spridning eftersöks. Som nämnts tidigare blev brevet delat och omdiskuterat av många människor. Framgången kan delvis bero på att en ny politisk kultur har växt fram genom digitaliseringen. Alla kan idag engagera sig eller ta ställning i den politiska samhällsdebatten enbart genom ett klick på sociala medier vilket blivit allt vanligare inte minst hos unga människor. Hur just ungas politiska engagemang tar sig uttryck genom internet är något Ali Abdelzadeh (2014) har studerat. Abdelzadeh menar att nya kommunikationsformer och nätverkande har gjort det möjligt för unga att aktivt engagera sig inte bara i den fysiska världen utan även i den digitala vilket i sin tur har ställt nya krav på demokratin och den politiska processen (Abdelzadeh 2014:37). Vad Khemiri gör genom sitt brev där inga direkta krav ställs på läsaren men där en delning på sociala medier kan ses som ett politiskt ställningstagande är därför helt rätt i tiden.

5.2 Tilltal

Ytterligare ett element där det syns att textens syfte inte är att ställa krav på läsaren är tilltalet. Här både med drag från brevet och från debattgenren. Ask tilltalas direkt i texten vilket exkluderar den större massan läsare, de blir endast passiva betraktare som inte uppmanas göra något utan endast lyssna. Det handlar alltså om ett mode of address som riktas direkt mot Ask vilket påverkar den större publikens mode of engagement. Detta kommunikativa tilltal är ett resultat av brevgenren som Khemiri använder. Vidare färgas tilltalet även av debattgenren. Khemiri tilltalar Ask med både för- och efternamn vilket kan

tolkas som ett sätt att adressera henne i rollen som politiker, något som ibland görs i exempelvis partiledardebatter. Även detta tar ansvar från läsarna som istället läggs på Ask.

Men det hårda tilltalet mot Ask kan även ses som ett sätt att indirekt appellera till den större publiken. I kombination med att Ask i stort sett uteslutande tilltalas som politiker lyfter Khemiri även fram hennes tidigare snedsteg (det gredelina kuvertet) och avfärdar henne i slutet på ett auktoritärt sätt ”Du kan gå nu.”. Vi vill mena att detta kan ses som ett försök att vinna förtroende och välvilja hos en bredare publik. Även om mätningar av svenskars förtroende för politiker och politiska institutioner visar på en ökning de senaste åren är den allmänna uppfattningen ofta att vårt förtroende för politiker är lågt (Holmberg & Weibull 2011:45ff).

Genom att tilltala Ask på ett så pass hårt sätt i en diskurs där politikerföraktet, åtminstone i tanken, är utbrett blir valet att dela artikeln och låta den spridas vidare enklare för läsaren, det blir ett sätt att ansluta sig till det som är allmänt accepterat. På så sätt kan läsaren vara aktiv politiskt utanför partipolitiken, genom att till och med ta avstånd från en av våra politiker. Detta, att visa sitt politiska engagemang på andra sätt än genom ett politiskt parti, är något som blir allt vanligare och populärare, inte minst bland unga människor (Bäck, Bäck & Gustafsson 2015:43f).

Khemiris tilltal, som främst riktas mot Ask, hans mode of address, kan alltså ses både som ett sätt att exkludera publiken och därmed skapa ett engagemang utan krav (modes of engagement). Men det kan även ses som ett uttryck för politikerförakt som istället kan tänkas leda till ett engagemang som bygger på politisk aktivitet utanför partipolitiken. Samma tilltal kan alltså ha flera tänkbara konsekvenser för engagemanget.

Även det ”vi” som används i slutet av texten verkar för att fortsätta minimera kraven och skulden som läggs på läsaren. Ingen, förutom Ask och andra auktoriteter, får skulden för problemet utan den strukturella rasismen målas som något som ständigt pågår och som är allas, och samtidigt ingens, ansvar.

5.3 Opinionsbildande funktion

5.3.1 Yttre bidragande faktorer

Att det öppna brevet blev publicerat i en av Sveriges största dagstidningar har också haft betydelse för textens uppmärksamhet och spridning. DN delade texten vidare på både Facebook och Twitter vilket bidrog till att texten nådde en ännu bredare mottagargrupp, kanske även en yngre sådan. Om spridningen av brevet beror på att människor gillar att dela saker på sociala medier eller om texten bidrog till ett djupare engagemang kan diskuteras. Att texten uppmärksammades gav även DN ett specifikt uttryck, dels framstod de som humanitära då de lyfte fram en text som handlade om människor i periferin men de skapade även debatt om ett aktuellt ämne, REVA.

Att det var Khemiri som lyfte fram frågan om rasism, REVA och politik på medieagendan kan även det ha varit en framgångsstrategi då han är en uppskattad och hyllad skönlitterär författare. Att ha i åtanke är att kulturskribenter, Khemiri i detta fall, skiljer sig från vissa nyhetsjournalister som har daglig kontakt med Polisen och andra delar av myndigheter. Dessa journalister hyser därmed stor respekt för Polisens arbete och auktoritet då de är beroende av information från dem. Åsikts- och kulturskribenter däremot är inte i samma utsträckning i behov av en sådan relation och kan därför distansera sig från den typen av auktoritet. Khemiri har därför kunnat kritisera och gå hårdare mot både Polisen och Ask.

5.3.2 Nytt journalistiskt klimat

Khemiris text skrevs i ett journalistiskt klimat som på senare tid förändrats. Under de senaste trettio åren har autobiografisk journalistik växt, journalistik som utgår från det egna perspektivet, den egna berättelsen (Coward 2010:234). Detta kommer ut en utveckling mot ett mer självcentrerat samhälle där både det egna jaget och andras jag har kommit att hamna mer i centrum (Coward 2010:236). Denna utveckling är del av vad som möjliggör Khemiris öppna brev och hans fokus på det emotionella och personliga.

Som en röd tråd genom Khemiri text kommer den emotionella offentliga sfären till uttryck på flera sätt. Khemiri berättar, på ett skönlitterärt sätt, hur han och hans vänner erfarit den strukturella rasismens. Det känsloladdade som beskrivs fyller en funktion för den emotionella sfären då han synliggör vilka känslor som finns i det offentliga rummet och att det faktiskt får ta plats i nyhetsmedier. Khemiris sätt att förmedla känslomässiga konsekvenser hjälper även

andra som inte blivit utsatta av rasismen att känna hur det känns att vara en av ”dem”. Människor i allmänhet har en förmåga att känna sympati för andra människor som har det värre, vilket troligtvis inte går att bortse från här. Det betyder att Khemiris text inte var helt kravlös, utan han tvingar läsaren att faktiskt känna något.

Detta kan delvis betraktas som ett enkelt knep för spridningen av texten, då vi på senare år har fokuserat på just den emotionella delen av samhället. Idag intresserar vi oss allt mer av de personliga berättelser som förmedlas via sociala medier på exempelvis på bloggar, Instagram och Facebook. Men i detta fall har den emotionella även har letat sig över till journalistiken och politiken. Det kan i sin tur bidra till lättillgänglighet för allmänheten då Khemiris text är skriven på ett sådant sätt som fler människor är vana vid att läsa och engageras av för att sedan dela vidare till andra. Den emotionella strategin kan även ses som ett startskott för eller en vidareutveckling av den politiska samhällsdebatten då texten nådde den breda massan.

Givet att Khemiris text, åtminstone delvis, är en efterlysning av en mer emotionell offentlig sfär, kan kritiken han riktar mot Ask och efterspelet av denna både ses som en framgång, men även som en risk. När den emotionella offentliga sfären framhålls och uppmuntras menar Richards att det är viktigt att våga visa känslor men även att vara försiktig med hur politiker bemöts så ett hårt angreppssätt inte gör att de sluter sig och blir mer defensiva (Richards 2010:310).

Khemiris kritik mot Ask riktas främst mot bristen på perspektiv på vilka känslomässiga konsekvenser beslutet fått. Han menar att de nya besluten väcker ett antal minnen av tidigare övergrepp och det han alltså gör i texten är dels att föra in fler, känslofyllda, perspektiv på frågan men även att uppmana Ask att ta dessa i beaktning och låta känslorna ta plats.

Till viss del kan detta sägas varit framgångsrikt. Ask svarade efter brevet på kritiken med detta uttalande: ”Det jag har försökt förmedla, på ett dåligt sätt, var att alla människor har egna erfarenheter. Beroende på de erfarenheterna kan man se på polisens agerande på olika sätt. Det ska man ha respekt för.” (Ask i Svensson & Lisinski 2013). Vidare lyfter hon fram sina egna erfarenheter av rasism.

”Artikeln andas att han har mycket erfarenhet och att jag som politiker skulle sakna det. Jag kan säga att det är fel, just när det gäller rasism och attityder mot andra. Jag var utbytesstudent

i USA på 70-talet och bodde hos en svart familj i ett svart område. Jag gick i en skola där 70 procent var svarta. Alltså har jag bilden ganska klar för mig hur det kan vara och jag har ett engagemang för hur man blir bemött.” (Ask i Svensson & Lisinski 2013).

Här visar Ask både på förståelse för och vikten av att lyfta in olika människors personliga erfarenheter och känslor och ta hänsyn till dem. Dessutom lyfter hon fram egna erfarenheter och ger ett svar som inrymmer förhållandevis många känslor. Ett steg mot en mer emotionell offentlig sfär. Det ska dock sägas att Khemiris taktik, att gå till attack mot Ask, även medför risker vilket Richards lyfter fram. Att rikta en text om strukturell rasism mot en person och dessutom lyfta fram och kritisera REVA-projektet på delvis felaktiga grunder skulle kunna inneburi att Ask valt att inta en försvarsställning och snarare blivit mer tillbakadragen. Något som skulle motverkat en utveckling mot en mer emotionell offentlig sfär.

Chansningen gick i detta fall hem och valet att dels använda känslor och personliga erfarenheter och dels att rikta kritiken främst mot en person fungerade väl för att skapa engagemang kring fråga.

5.4 Sammanfattning

Innehållet, stilen och tilltalet visar alla på hur Khemiri trots ett svårt ämne hittar ett sätt att göra texten lättsmält. Genom att alla, och ingen, får skulden för vardagsrasismen samtidigt som Ask tydligt målas ut som ansvarig för delar av problemet blir det enkelt att identifiera sig med texten och sprida den utan att själv behöva agera på annat sätt.

Khemiri har med sin text plockat element från olika genrer, däribland brevet och debatten, för att skapa ett öppet brev. Genom att göra detta och skickligt använda innehåll, stil och tilltal för att svara på och utnyttja situationella villkor har han skapat en text som berör utan att ställa krav på sina läsare. Resultatet blir ett öppet brev som delats rekordmånga gånger och hyllats av många. I ett klimat där uppmärksamhet är svårfångat och där politiskt engagemang bland unga sker allt mer digitalt är det anmärkningsvärt.

Att blanda genrer på ett genomtänkt sätt kan alltså ses, åtminstone i det här fallet, som en lyckad opinionsbildande strategi med målet att väcka uppmärksamhet. Om det öppna brevet sedan fick effekter på det egentliga problemet är omöjligt att säga men efter vår analys där det genomgående temat är att få krav ställs på läsaren är vi osäkra på om det var målet. Vi tror snarare att det var att få dela med sig av sina personliga perspektiv och visa att

människors berättelser är viktiga att ta hänsyn till. Något Khemiri lyckades med och vi kan lära oss mycket av.

5.5 Framtida forskning

Vi har i denna uppsats valt att göra en kvalitativ textanalys på Khemiris öppna brev. Även om det varit lärorikt och fruktsamt finns det begränsningar i metodvalet och därmed utrymme för framtida forskning. Inte minst hade en receptionsanalys för att se hur genreblandningen reellt påverkar mottagning varit intressant att göra. Ett förslag är därför att studera hur läsare uppfattar blandningar i stil, innehåll och tilltal och hur det påverkar sättet att förstå en text. Det skulle möjliggöra slutsatser om hur publiken agerar och påverkas av Khemiris budskap och sätt att framföra det på. Något vi i denna uppsats inte kunnat göra.

6 Källhänvisning

Abdelzadeh, Ali (2014). *Den missnöjda demokratin. Ungas politiska missnöje och engagemang I en tid av förändring*. Stockholm: Demokratiutredningen.

<https://demokratiutredningen.files.wordpress.com/2015/04/abdelzadeh-den-missnc3b6jda-demokraten.pdf>

Benoit, William (2009). "Generic Elements in Rhetoric" i Kuypers, Jim A. (red.) *Rhetorical criticism. Perspectives in Action*. Lanham: Lexington Books. ss. 77-95.

Bäck, Emma, Bäck, Hanna & Gustafsson, Nils (2014). *Ungas politiska deltagande – Nya former och aktivitet genom sociala medier*. Stockholm: Demokratiutredningen.

<https://demokratiutredningen.files.wordpress.com/2015/04/bc3a4ck-bc3a4ck-gustafsson-ungas-politiska-deltagande.pdf>

Campbell, Karolyn K. & Jamieson, Kathleen H. (1978). "Form and Genre in Rhetorical Criticism. An Introduction" i Campbell, Karolyn K. & Jamieson, Kathleen H. (red.) *Form and Genre. Shaping Rhetorical Action*. Falls Church: The Speech Communication Association. ss. 9-32.

Chesnokova, Irina (2015). *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Volume 206, 17 October, ss. 14-17. http://ac.els-cdn.com/S1877042815051381/1-s2.0-S1877042815051381-main.pdf?_tid=361528b0-8911-11e5-924c-00000aab0f27&acdnat=1447314452_acf70319b922fa8b980c71d4f1758a8c

Coward, Ros (2010). "Me, Me, Me: The Rise and Rise of Autobiographical Journalism" i Allen, Stuart (red.) *The Routledge Companion to News and Journalism*. London; New York: Routledge ss. 234-244.

Dagens Nyheter (2015). "DN:s mest delade artikel". *Dagens Nyheter*.
<http://www.dn.se/kultur-noje/basta-beatrice-ask/> [2015-11-27]

Ehn, Billy & Löfgren, Orvar (2012). *Kulturanalytiska verktyg*. Malmö: Gleerups.

Ekström, Mats & Larson, Larsåke (2010). "Inledning" i Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur. ss. 13-24.

Eriksson, Göran & Östman, Johan (2010). "Receptionsanalys" i Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur. ss. 305-329.

Fowler, Alastair (1997). "Genrebegreppet" i Haettner Aurelius, Eva & Götselius, Thomas (red.). *Genreteori*. Lund: Studentlitteratur. ss. 254-273.

Funke, Mikael (2014). Historien om Reva. *Sveriges Radio, Kaliber Nyhetsdokumentär*.
<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/333995?programid=1316> [2015-12-14]

Hadavi, Melika; Marzban, Behrooz & Moghaddam, Morady Mostafa (2015) "Analysis of Official Letters Based on Applied Genre Analytical Model" i Journal of Language Teaching and Research, Vol. 6, No. 3, ss. 588-594.

<http://www.academypublication.com/ojs/index.php/jltr/article/viewFile/jltr0603588594/192>

Hill, Annette (2007). *Restyling Factual TV: Audiences and news, documentary and reality genres*. London; New York: Routledge.

Holmberg, Sören & Weibull, Lennart (2011). "Förtroendekurvorna pekar uppåt" i Holmberg, Sören, Oscarsson Henrik & Weibull, Lennart (red.) *Lycksalighetens ö*. Göteborg: University of Gothenburg ss. 45-64.

Jarlbro, Gunilla (2010). *Hälsokommunikation: en introduktion*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Littlejohn, Stephen W. (1996). *Theories of Human Communication*. 5 uppl. Belmont: Wadsworth Publications.

Khemiri, Jonas Hassen (2013). "Bästa Beatrice Ask". *Dagens Nyheter*, 13 mars.
<http://www.dn.se/kultur-noje/basta-beatrice-ask/> [2015-11-27]

Khemiri, Jonas Hassen (2015). *Liv*. <http://www.khemiri.se/liv/> [2016-01-08]

Künzler, Daniel & Reuster-Jahn, Uta (2012). "Mr. President": *Musical Open Letters as Political Commentary in Africa* i *Africa Today*, Vol. 59, September, Issue 1, s. 89.

<http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=8743d51e-9d78-4193-a2f5-ab5bfb0cb063%40sessionmgr115&vid=21&hid=122>

Ledin, Johanna & Moberg, Ulla (2010). "Textanalytisk metod" i Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur. ss. 153-178.

Ledin, Per (2001). *Genrebegreppet - en forskningsöversikt*. Lund: Studentlitteratur.

Miller, Carolyn R. (1984). "Genre as Social Action." *Quarterly Journal of Speech*. V. 70 I. 2.

Nilsson, Åsa (2010). "Kvantitativ innehållsanalys" i Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur. ss. 119-152.

Richards, Barry (2010). "News and the Emotional Public Sphere" i Allen, Stuart (red.) *The Routledge Companion to News and Journalism*. London; New York: Routledge ss. 301-311.

Rosén, Hans (2013). Khemiris öppna brev till Ask en viral succé. *Dagens Nyheter*, 13 mars. <http://www.dn.se/kultur-noje/khemiris-oppna-brev-till-ask-en-viral-succe/> [2015-12-11]

Svensson, Matilda & Lisinski, Stefan (2013). Beatrice Ask: "En tänkvärd och viktig artikel". *Dagens Nyheter*, 14 mars. <http://www.dn.se/kultur-noje/beatrice-ask-en-tankvard-och-viktig-artikel/> [2015-12-09]

TT (2010). Beatrice Ask gör en pudel om sexköp. *Expressen*, 24 mars. <http://www.expressen.se/nyheter/beatrice-ask-gor-en-pudel-om-sexkop/> [2015-12-08]

Tyllström, Anna (2010). "PR-konsultbranschens framväxt i Sverige" i Pallas, Josef & Strannegård, Lars (red.) *Företag och medier*. Malmö: Liber, ss. 169-191.

Østbye, Helge, Knapskog, Karl, Helland, Knut & Larsen, Leif Ove (2003). *Metodbok för medievetenskap*. Malmö: Liber.

7.2 Texten: Bästa Beatrice Ask

I går svarade justitieminister Beatrice Ask på frågor i riksdagen om det hårt kritiserade projektet Reva, som syftar till att verkställa fler avvísningar av papperslösa i Sverige. I dag skriver författaren Jonas Hassen Khemiri om rasismens betydelse för den som i hela sitt liv har erfarit den in på bara huden: ”Jag skriver till dig med en enkel önskan, Beatrice Ask. Jag vill att vi byter skinn och erfarenheter. Kom igen. Vi bara gör det.”

Det är många saker som skiljer oss åt. Du är född i mitten av 50-talet, jag i slutet av 70-talet. Du är kvinna, jag är man. Du är politiker, jag är författare. Men det finns vissa saker som kopplar oss samman. Vi har båda pluggat internationell ekonomi (utan att ta examen). Vi har ungefär samma frisyr (även om hårfärgen skiljer oss åt). Och vi är båda fullvärdiga medborgare i detta land, födda inom dess gränser, förenade via språk, flagga, historia, infrastruktur. Vi är båda lika inför Lagen.

Därför blev jag förvånad när du i torsdags fick frågan av ”P 1 Morgon” om du som justitieminister känner dig oroad över att personer (medborgare, skattebetalare, röstare) hävdar att de har blivit stoppade av polisen och frågade på pass enbart på grund av sitt (mörka, icke-blonda, svarthåriga) utseende. Och du svarade:

– Upplevelsen av varför någon har frågat mig kan ju vara väldigt personlig. Det finns tidigare dömda som uppfattar att de alltid är ifrågasatta, fast det syns ju inte på någon att man har begått ett brott. (...) För att göra en bedömning av om polisen arbetar enligt lagar och regler så måste man ha helhetsperspektivet.

Intressant ordval: ”tidigare dömda”. För det är precis det vi är. Alla vi som är skyldiga tills motsatsen har bevisats. När blir en personlig upplevelse en rasistisk struktur? När blir den diskriminering, förtryck, våld? Och hur kan ett ”helhetsperspektiv” utesluta en stor del av medborgarnas personliga upplevelser? Vilka upplevelser räknas?

Jag skriver till dig med en enkel önskan, Beatrice Ask. Jag vill att vi byter skinn och erfarenheter. Kom igen. Vi bara gör det. Du har ju aldrig varit främmande för lite skruvade idéer (jag minns fortfarande ditt omtvistade förslag om att alla sexköpare borde få ett gredelint kuvert hemskickat).

I 24 timmar lånar vi varandras kroppar. Först går jag in i din kropp för att fatta känslan av hur det är att leva som kvinna i en patriarkal politikervärld. Sen lånar du mitt skinn för att förstå att när du kommer ut på gatan, ned i tunnelbanan, in i köpcentret och ser polismännen stå där, med Lagen på sin sida, med rätten att närma sig dig och be dig bevisa din oskuld så väcker det minnen till liv. Andra övergrepp, andra uniformer, andra blickar. Och nej, vi behöver inte gå så långt som till andravärldskrigs-Tyskland eller åttiotals-Sydafrika. Det räcker med vår svenska närhistoria, en rad slumpmässiga upplevelser som vår gemensamma kropp plötsligt minns.

Att vara sex år och landa på Arlanda, i vårt gemensamma hemland. Vi går mot tullen, med en pappa som har handsvett, som harklar sig, som rättar till frisyren och bättrar på putsen på skorna mot knäveckan. Två gånger kontrollerar han att det svenska passet ligger i rätt innerficka. Alla rosafärgade människor släpps förbi. Men vår pappa stoppas. Och vi tänker: Det kanske var slumpen. Att vara tio år gammal och se samma scen upprepas. Det kanske var hans brytning. Att vara tolv och se samma scen. Det kanske var hans håliga bag med det trasiga blyxtlåset. Att vara fjorton, sexton, arton.

Att vara sju och börja skolan och få en introduktion till samhället av en pappa som redan då var livrädd för att hans utanförskap skulle gå i arv till sina barn. Han säger:

”När man ser ut som vi så måste man alltid vara tusen gånger bättre än alla andra för att inte bli nekad.”

”Varför då?”

”För att alla är rasister”

”Är du rasist?”

”Alla utom jag.”

För det är precis så rasismen funkar. Den är aldrig en del av vår skuld, vår historia, vår dna. Den finns alltid någon annanstans, aldrig här, i mig, i oss.

Att vara åtta och kolla på actionfilmer där mörka män våldtar, svär gutturalt, slår sina kvinnor, kidnappar sina barn, manipulerar och ljuger och rånar och misshandlar. Att vara sexton, nitton, tjugo, trettiotvå och se samma pappfigurer återanvändas igen och igen.

Att vara nio och bestämma sig för att bli klassens plugghäst, världens bästa ögontjänare. Allt går enligt planerna och det är bara när vi har vikarie som någon automatiskt utgår från att vi är klassens bråkstake.

Att vara tio och bli jagad av skinheads för första men inte sista gången. De får syn på vår gemensamma kropp vid fullgubbsbänken nedanför Högalidskyrkan, de vrålar, vi springer, vi gömmer oss i en port, blodsmak i munnen, vårt gemensamma hjärta harbultar hela vägen hem.

Att vara elva och läsa seriealbum där orientaler är mystiskt exotiska, vackert brunögda, sensuella (men samtidigt svekfulla).

Att vara tolv och åka in till Mega Skivakademin för att provlyssna cd:s och varje gång vi kommer dit så börjar väktarna cirkulera som hajar, de pratar i walkie-talkies, de förföljer på bara några meters avstånd. Och vi försöker spela normala, vi anstränger oss för att använda ett maximalt okriminellt kroppsspråk. Gå normalt, Beatrice.

Andas som vanligt. Närma dig den där cd-hyllan och sträck dig efter den där Tupacskivan på ett sätt som visar att du inte planerar att stjäla den. Men väktarna fortsätter spana och någonstans, långt här inne, djupt i vår gemensamma kropp, finns nog en skamfylld njutning av att få smaka på den där strukturen som fångade våra pappor, att få en förklaring till varför våra pappor aldrig lyckades här, varför deras drömmar dog i ett hav av returnerade ansökningsbrev.

Att vara tretton och börja hänga på fritidsgården och höra historierna. Kompisens storebror, som tjafsade emot med Norrmalmspolisen och blev inslängd i en piketbuss och sen dumpades med blodig näsa i Nacka. Kompisens kusin som blev indragen och misshandlad av väktare i det där lilla rummet på Slussens tunnelbaneperrong (telefonkataloger på låren för att det inte skulle bli blåmärken).

Pappas kompis N som hittades av en polispatrull och blev instängd i en fyllecell eftersom han sluddrade och först dagen efter märkte poliserna att något var fel och på akuten upptäckte de hjärnblödningen och på begravningen sa hans tjej: Om de bara hade ringt mig så hade jag ju kunnat berätta att han inte drack alkohol.

Att vara tretton och ett halvt och leva i en stad som är under belägring av en man med gevär och lasersikte, en person som skjuter elva svarthåriga män på sju månader utan att polisen ingriper. Och vår gemensamma hjärna börjar tänka att det alltid är muslimerna som råkar värst ut, alltid de med arabiska namn som har minst makt (och helt förtränga gångerna när andra strukturer styrde – som när killen i skolan som alla kallade ”juden” kedjades fast i ett galler med ett hänglås i jeanshällan, och alla bara skrattade när han försökte komma loss, han skrattade också, han försökte skratta, skrattade vi?)

Att vara fjorton och komma ut från McDonald’s på Hornsgatan och bli frågad på legg av två poliser. Att vara femton och sitta utanför en Expertbutik när en polispiket stannar till, två poliser kommer ut, ber om legg, frågar vad som händer i kväll. Sen hoppar de tillbaka in i bilen.

Och hela tiden en kamp inombords. En röst säger: De har ingen jävla rätt att döma oss på förhand. De får för i helvete inte spärra av staden med sina uniformer. De är förbjudna att göra oss otrygga i våra egna kvarter.

Men den andra rösten säger: Tänk om det var vårt fel. Vi snackade nog för högt. Vi hade luvtröjor och sneakers på oss. Vi hade för stora jeans med misstänkt många fickor. Vi gjorde misstaget att ha en brottsbenägen hårfärg. Vi kunde ha valt mindre melanin i våra hudar. Vi råkade ha efternamn som påminde det här lilla landet om att det är en del av en större värld. Vi var unga. Allt skulle så klart förändras när vi blev äldre.

Och vår gemensamma kropp växte, Beatrice Ask. Vi slutade hänga på fritidsgården, vi ersatte luvtröjan med en svart rock, kepsen med en halsduk. Vi slutade spela basket och började plugga ekonomi på Handelshögskolan i Stockholm. En dag stod vi utanför Centralstationen i Stockholm och skrev en anteckning i ett kollegieblock (för även om vi pluggade ekonomi så hade vi en hemlig dröm om att bli författare). Plötsligt kom det fram någon på vår högra sida, en bred man med öronsnäcka: ”Hur är läget?” Han bad om legitimation och sen tryckte han

upp våra armar i ett polisgrepp och transporterade oss mot piketbussen där vi tydligen skulle sitta i väntan på att han skulle få klartecken på att vi verkligen var de vi sa att vi var.

Tydligen matchade vi ett signalement. Tydligen såg vi ut som någon annan. I tjugo minuter satt vi där i polisbilen. Ensamma. Fast ändå inte ensamma. För hundratals människor passerade. Och de tittade in på oss med en blick som viskade: ”Där. En till. Ännu en som beter sig helt i enlighet med våra fördomar.”

Och jag önskar att du hade varit med mig i polispiketen, Beatrice Ask. Men du var inte det. Jag satt där ensam. Och jag mötte alla förbipasserande blickar och försökte signalera att jag inte var skyldig, att jag bara hade stått på en plats och sett ut på ett visst sätt. Men det är svårt att argumentera för sin oskuld i baksätet av en polisbuss.

Och det är omöjligt att vara en del av gemenskapen när Makten ständigt förutsätter att en är en Annan.

Efter tjugo minuter släpptes vi ut ur piketbussen, ingen ursäkt, ingen förklaring. I stället: ”Du kan gå nu.” Och vår adrenalinpumpande kropp lämnade platsen och vår hjärna tänkte: ”Jag borde skriva om det här.” Men våra fingrar visste att det inte skulle ske. För våra upplevelser, Beatrice Ask, är ingenting i jämförelse med det som händer andra, vår kropp är uppvuxen innanför tullarna, vår mamma är från Sverige, vår verklighet är ombonade kudrum i jämförelse med det som händer de på riktigt maktlösa, resurslösa, papperslösa. Vi hotas inte av utvisning. Vi riskerar inte att fängslas om vi återvänder.

Och i vetskapen om att andra har det mycket värre så valde vi tystnad i stället för ord och åren gick och långt senare lanserades Reva, det rättssäkra och effektiva verkställighetsarbetet. Poliserna började söka igenom köpcentrum och stod utanför kliniker som hjälpte papperslösa och familjer med svenskfödda barn utvisades till länder som barnen aldrig hade besökt och svenska medborgare tvingades bevisa sin tillhörighet med sina pass och en viss justitieminister förklarade att det inte handlade om rasprofilering utan om ”personliga upplevelser”. Maktens rutin. Våldets praktik. Alla bara gjorde sina jobb. Väktarna, poliserna, tulltjänstemännen, politikerna, folket.

Och här avbryter ni och säger: Men hur svårt är det att förstå? Alla måste ju följa Lagen. Och vi svarar: Men tänk om Lagen är olaglig?

Och ni säger: Allt handlar om prioriteringar och vi har faktiskt inte oändligt med tillgångar. Och vi svarar: Hur kommer det sig att det alltid finns pengar när resurssvaga ska förföljas, men aldrig pengar när resurssvaga ska försvaras?

Och ni säger: Men hur ska vi kunna kombinera ett brett socialt skyddsnät och samtidigt välkomna alla? Och vi skrapar fötterna i marken och harklar oss, för om vi ska vara helt ärliga så har vi inget klockrent svar på det. Men vi vet att en människa aldrig kan vara illegal och att något måste göras när uniformer sprider otrygghet och Lagen vänder sig mot den egna befolkningen och här får du nog, Beatrice Ask, du försöker lämna vår kropp, du tycker precis som läsarna att det här har pågått för länge, det är bara en massa upprepningar, det kommer inte till någon poäng, och du har rätt, det kommer aldrig något slut, det finns ingen lösning, ingen nödutgång, allt bara upprepas, för strukturerna kommer inte att försvinna bara för att vi röstar bort Reva, Reva är en logisk förlängning av det konstanta lågintensiva förtrycket, Reva lever vidare i vår oförmåga att omformulera vår stelade nationella självbild och i kväll i en krogkö nära dig sprider icke-vita personer systematiskt ut sig för att inte bli stoppade av dörrvakten och i morgon i din bostadskö använder de med utländska namn sina partners efternamn för att inte bli bortrensade och nyss i en arbetsansökan skrev en helt vanlig svensk "FÖDD OCH UPPVUXEN I SVERIGE" med versaler bara för att hon vet vad som händer annars. Alla vet vad som händer annars. Men ingen gör något. I stället fokuserar vi på att lokalisera människor som har flytt hit på jakt efter den trygghet som vi är så stolta över att kunna erbjuda (vissa av) våra medborgare. Och jag skriver "vi", för vi är en del av denna helhet, denna samhällskropp, detta vi.

Du kan gå nu.